

Õiguskantsler

Lääne-Nigula vald
vv@laanenigula.ee

Meie 27.11.2024 nr 6-4/240652/2406970

Huvihariduse toetamine

Austatud vallavolikogu esimees ja vallavanem

Õiguskantsleril paluti hinnata sellel aastal jõustunud Lääne-Nigula Vallavolikogu 21.12.2023 määruse nr 21 „[Lääne-Nigula valla huvihariduse toetamise kord](#)“ (edaspidi: määrus) § 3 lõike 2 vastavust põhiseadusele.

Paljud Lääne-Nigula valla lapsed käivad naabervaldade huvikoolides, sest Lääne-Nigula vallal endal huvikoole ei ole. Vald on otsustanud teha huviharidus lastele ja noortele kättesaadavaks toetusega: laps valib pere võimalusi arvestades endale meelepärase huviala ning vald katab lapse õppekulud valla määrukses kehtestatud tingimustel. Valla õpilaste õppimist toetatakse erinevatel alustel, olenevalt sellest, kas õpilane õpib teise kohaliku omavalitsuse munitsipaalhuvikoolis (edaspidi: munitsipaalhuvikool) või teise omavalitsuse territooriumil tegutsevas erahuvikoolis (edaspidi: erahuvikool).

Õiguskantslerile ei ole teada, kas vald kohtleb tegelikult huviharidust omandavaid lapsi ja noori ebavõrdselt, kui katab nende õppekoha kulud erinevatel alustel. Määrust abstraktselt hinnates saab järeldada, et vald saab õppekoha kulude katmises osaleda nii, et erahuvikoolis ja munitsipaalhuvikoolis õppimist toetatakse võrdselt. Kuna määrust saab rakendada põhiseaduspäraselt, pole põhjust öelda, et määrus on põhiseadusvastane.

Valla kohustused huvihariduse kättesaadavaks tegemisel

1. Riik ei ole valdadele ja linnadele ette kirjutanud, millistel huvialadel, millises vormis ja kui suures mahus tuleb huvihariduse andmist lastele ja noortele korraldada. Seega on Lääne-Nigula vallal neis küsimustes avar kaalumisruum.

2. Riik ei ole valdadele ja linnadele ette kirjutanud ka huvihariduse toetamise reegleid. Nii on jätud kohalike omavalitsuste endi otsustada, milliste huvialadega tegelemist ja kui suures ulatuses nad laste ja noorte õpinguid toetavad. Seega ei saa pered eeldada, et vald nende valitud huvialasid alati ja perele sobivas mahus toetab.

Lääne-Nigula valla huvihariduse toetamise kord

3. Lääne-Nigula vallal ei ole huvikoole. Vanem võib koos lapsega ise otsustada, mis erahuvikooli või teise kohaliku omavalitsuse munitsipaalhuvikooli nad valivad. Vald osaleb vaid kulude katmises vanema valikutest lähtudes.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

4. Lääne-Nigula vallas elavate ja huvikoolides õppivate 7–19-aastaste Lääne-Nigula valla õpilaste ja noorte (edaspidi õpilaste) huvihariduse toetamist reguleerib vallavolikogu määrus „Lääne-Nigula valla huvihariduse toetamise kord“. Määrus sätestab, et „munitsipaalhuvikoolis on toetuse suuruseks huvikooli pidaja poolt kirjalikult teatatud õppekoha tegevuskulu arvestuslikust maksumusest 90%“ (määruse § 3 lg 1). Erahuvikoolide korral on erahuvihariduse toetuse alammääraks õpilase kohta 50 eurot kuus, välja arvatud juhul, kui lapsevanema omaosaluse kahekordne määr on väiksem kui 50 eurot. Vallavalitsus kehtestab oma korraldusega hiljemalt iga aasta 31. detsembriks järgmise kalendriaasta erakoolidele eraldatava toetuse suuruse määra õpilase kohta ühes kalendrikuus. Toetuse suuruse määra kehtestamisel peab vallavalitsus arvestama volikogu poolt kehtestatud eelarvestrateegiasse planeeritud rahaga, mis on ette nähtud erahuvihariduse toetamiseks järgmisel eelarveaastal (määruse § 3 lg 2).

5. Lääne-Nigula Vallavalitsus andis 22.12.2023 korralduse, millega kinnitati erahuvikoolidele eraldatava toetuse määraks 2024. aastal õpilase kohta kuni 50 eurot kuus.

6. Määruse järgi toetatakse huvihariduse omandamist tingimusel, et vanem või eestkostja tasub õpingute eest omaosalust (§ 2 lg 4). Omaosaluseks on huvikooli kehtestatud õppetasu: määruse § 5 lõike 4 punkti 3 järgi peab vanem vallale esitatavas taotluses kinnitama, et katab huvikooli omaosaluse ja 10 protsenti kohatasust. Seega maksavad munitsipaalhuvikoolis õppivate laste vanemad nii munitsipaalhuvikooli pidaja kehtestatud õppetasu kui ka 10 protsenti õppekoha tegevuskulu arvestuslikust maksumusest. Erahuvikoolis õppivate laste vanemad maksavad erahuvikooli kehtestatud õppemaksu.

Õppekoha kulude erinevus sõltuvalt kooli pidajast

7. Õppekoha kulu sõltub mitmest asjaolust. Omaosaluse (õppetasu) suuruse määrab munitsipaalhuvikooli pidaja. Munitsipaalhuvikooli pidaja määrab ka õppekoha tegevuskulu arvestusliku maksumuse. Näiteks [Haapsalu Muusikakool on tavaõppe õppetasuks](#) kehtestanud 23 eurot, millele lisandub pilliüür 8 eurot kuus. [Õppekoha tegevuskulu arvestuslik maksumus](#) on koolis 2024. aastal 374 eurot kuus. Seevastu [Märjamaa Muusika- ja Kunstikooli](#) põhiõppes õppija õppetasu on valla lapsele 57,40 eurot kuus ja teisest kohalikust omavalitsusest pärit lapsele 328 eurot kuus, [pilliüür](#) on kõigile 4 eurot kuus.

8. Erahuvikooli pidaja õppemaksus ([erakooliseaduse](#) § 6 lg 1 p 13, § 17 lg 4 p 4) sisalduvad nii huvihariduse andmise kulud, teatud juhtudel ka ettevõtja kasum. Nii nagu munitsipaalhuvikooli pidaja otsustab ka erahuvikooli pidaja ise õppekoha tegevuskulude üle ning sõltuvalt erahariduse pakkujast need kulud ka erinevad. Kuna erahuvikooli pidaja võib olla ka äriühing ([erakooliseaduse](#) § 2 lg 1), võib tema kehtestatud õppemaksus sisalduda ka ärikasum, mis võib olla igal erahariduse pakkujal erinev. Mittetulundusühingust erahuvikooli pidaja eesmärk ei või olla kasumi teenimine ([mittetulundusühingute seaduse](#) § 1 lg 1). Seega ei peaks tema kehtestatud õppemaksus sisalduma ärikasumit.

Toetuse osakaalu erinevus

9. Lääne-Nigula vald on otsustanud munitsipaalhuvikoolis käimist toetada kindlaksmääratud ulatuses, nähes ette valla osalusprotsendi, kuid mitte toetuse piirmäära. See tähendab, et mida kallima kooli kasuks vanem otsustab, seda suurema summa peab ta oma lapse õppimise eest maksma. Mõistagi ei ole peredel võimalik valida huvikooli üksnes hinna järgi, vaid nad peavad arvestama ka huvikooli asukohta ja seda, et lapsel oleks huvikoolis võimalikult mugav käia. Samas on vanema makstava õppetasu ja valla toetuse suhe fikseeritud nii, et valla osalusprotsent õppekoha kulude katmisel (90 protsenti) ei sõltu õppekoha maksumusest.

10. Erahuvikooli kohta kehtib sama põhimõte: mida kallim on kool, seda suurema summa peab vanem ise maksma. Erinevus munitsipaalhuvikoolis käimise ja erahuvikoolis käimise rahastamise vahel seisneb aga selles, et erahuvikooli kasuks otsustades võib vanem maksta õppekoha kulude eest suuremas ulatuses kui vald. Põhjus on selles, et vanema makstava osa suurus ei kajastu kindlaksmääratud protsendina, vaid sõltub valla kehtestatud toetuse summast (toetuse laest) ja erakooli kehtestatud õppemaksust. Selle tulemusel sõltub valla osalusprotsent erahuvikooli õppekoha kulude katmisel sellest, kui suure osa õppekoha kulude maksumusest toetus katab. Valla osalusprotsent õppekoha kulude katmisel on seda väiksem, mida kallima kooli kasuks vanem valib.

Valla põhjendused

11. Huvihariduse toetamise reegleid kehtestades on vald lähtunud eesmärgist hoida vanemate omaosalus eelmise aastaga võrreldaval tasemel.

Võrdse kohtlemise tagamine

12. Kui munitsipaalhuvikooli puhul ei sõltu valla osalusprotsent õppekulude katmisel õppekoha maksumusest, siis erahuvikooli puhul võib see sellest sõltuda. Samas pole vald esitanud mõistlikke põhjendusi, miks peaks valla osalusprotsent õppekoha kulude katmisel sõltuma sellest, kas Lääne-Nigula valla laps omandab huviharidust teise kohaliku omavalitsuse huvikoolis või erahuvikoolis.

13. Hoolimata sellest, et vallavalitsus on kehtestanud munitsipaalhuvikoolis ja erahuvikoolis õppimise toetamisele erinevad alused, on võimalik määrust rakendada põhiseaduspäraselt.

14. Võrdse kohtlemise tagamiseks saab Lääne-Nigula Vallavalitsus erakoolidele antava toetuse määra kehtestamisel jälgida, et vald eraldaks raha õppekoha kulude maksumuse toetamiseks võrdselt, olenemata sellest, kas laps õpib munitsipaalhuvikoolis või erahuvikoolis. Nii on võimalik määruse § 3 lõiget 2 rakendada viisil, mis lubab Lääne-Nigula vallas elavaid peresid kohelda võrdselt. Selleks tuleb vallavalitsusel erahuvikooli toetuse kehtestamisel arvesse võtta konkreetse erahuvikooli õppemaksu. Kuna erakooliseaduse § 16 lõike 3 järgi peab erakooli pidaja avalikustama kooli veebilehel õppemaksu suuruse, ei tohiks see vallale raskusi valmistada.

15. Kuna abstraktselt hinnates saab määrust rakendada põhiseaduspäraselt, pole põhjust öelda, et määrus on põhiseaduvastane.

16. Kui vald siiski leiab, et määruse põhiseaduspärane rakendamine osutub liialt keeruliseks ja rahaliselt kulukaks, on vallal võimalik määrust muuta.

17. Lapsevanemal on võimalik vallavalitsuse korraldusega kinnitatud erahuvikooli toetuse määr halduskohtus vaidlustada, kui ta leiab, et sellega koheldakse tema peret huvihariduse toetuse saamisel ebavõrdselt.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: avaldaja

Marje Kask 693 8427, Marje.Kask@oiguskantsler.ee